

Eux - behov for justeringer

Erfaringer og vurderinger af eux blandt medlemmer af IDA og GL

September 2015

Indhold

Eux - behov for justeringer	3
Søgningen til eux er stærkt stigende	4
Bekymring for det faglige niveau	4
Nuværende udfordringer i eux-uddannelsen.....	5
Organisering af eux på uddannelsesinstitutionerne	6
Uddannelserne er komprimerede	7
Afkortning af uddannelsestiden	8
Samlæsning.....	8

Eux - behov for justeringer

Indledning

IDA og GL bakker op om eux-uddannelsen, som giver unge både et svendebrev og et gymnasialt uddannelsesbevis.

Organisationerne forudsætter, at eux-udbuddet baseres på kvalitet og lever op til de bestemmelser, der er fastsat for udbud af uddannelser på gymnasialt niveau. Eux er en relativt ny uddannelse, som hidtil er udbudt på tekniske skoler. Fra august 2015 udbydes uddannelsen også på handelsskoler. Med denne undersøgelse ønsker IDA og GL at skabe overblik over de erfaringer undervisere og andre med indblik i uddannelsen har gjort sig i de relativt få år, den har eksisteret. Undersøgelsen er således den første opsamling af erfaringer med eux på tværs af det tekniske område¹, og kan dermed bidrage med nyttige erfaringer i den fremtidige tilrettelæggelse af uddannelsen.

Fakta om eux

- Lov om studiekompetencegivende eksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v. giver mulighed for, at elever i en række erhvervsuddannelser via ét uddannelsesforløb kan opnå både en faglig uddannelse og et eux-eksamensbevis. Eux betegner en studiekompetencegivende eksamen i forbindelse med en erhvervsuddannelse, som også giver en gymnasial eksamen på linje med for eksempel stx eller htx.
- Folketinget vedtog i foråret 2010 at oprette eux med fuld implementering fra skoleåret 2011-2012.

Kilde: Undervisningsministeriet.

Analysen er baseret på en elektronisk survey med svar fra 228 medlemmer fra IDA og GL, der har erfaringer med eux på det tekniske område. Undersøgelsen er gennemført i foråret 2015. Se mere om metoden sidst i notatet.

Hovedkonklusioner i undersøgelsen:

- Der er grund til bekymring for eux-elevernes faglige niveau i de gymnasiale fag.
  - En stor del af underviserne peger på, at det faglige niveau i de gymnasiale fag er lavere blandt eleverne fra eux end blandt eleverne på htx.
- Afkortningen af undervisningen er en udfordring for at nå de faglige mål.
- Progressionen i undervisningen fra eud til de gymnasiale B- og A-niveauer er mangelfuld.
  - Eleverne har kun i begrænset omfang kompetencer med fra eud-fagene, der kan bygges videre på i de gymnasiale fag
- Samlæsning af fag med elever fra forskellige uddannelser gør det vanskeligt at tilrettelægge undervisning, der tager udgangspunkt i de faglige mål for den enkelte eux-uddannelse og elevernes faglige viden fra praktik og eud-fagene.
- Samspillet og samarbejdet mellem undervisere i de gymnasiale- og erhvervsfaglige fag i eux er ikke tæt organisatorisk forankret på hovedparten af skolerne.

¹ Der er tidligere udarbejdet en evaluering af EUX på bygge- og anlægsområdet ” Hovedforløb og virksomhedspraktik på eux – erfaringer og god praksis” af Ole Dibbern Andersen og Jørgen Theibel Østergaard, 2012.

Søgningen til eux er stærkt stigende

Søgningen til uddannelsen har været markant stigende, siden der for alvor blev åbnet for udbuddet i 2011. I 2014 var der godt 1.400 elever, der startede på en eux, jf. tabel 1.

Tabel 1 Tilgang til erhvervsuddannelser, fordelt på uddannelsesform 2008 til 2014.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mesterlære (praktikvej)	1.283	1.056	1.399	1.659	1.380	1.661	1.490
EUD praktikvej (praktikvej)	8.061	5.265	4.430	4.053	4.430	4.589	3.192
EUD skolevej (skolevej)	64.821	76.704	82.634	82.456	81.086	78.090	80.525
Skolepraktik (skolevej)	927	1.482	1.786	2.098	2.524	3.615	5.085
Voksenerhvervsuddannelse (andet)	0	0	0	0	0	0	0
Gymnasial adgangsvej (andet)	3.321	2.626	3.084	3.199	3.244	3.340	2.854
Opskoling og merit (andet)	2	1	0	0	0	0	0
EUX praktivej (praktikvej)	0	0	3	23	45	45	35
EUX skolevej (skolevej)	3	3	32	354	806	1.117	1.367
EUX skolepraktik (skolevej)	0	0	0	2	39	56	13
EUX i alt	3	3	35	379	890	1.218	1.415
Uden nærmere angivelse (andet)	10.903	4.133	3.268	2.907	2.835	2.888	2.976
I alt	89.321	91.270	96.636	96.751	96.389	95.401	97.537

Kilde: Statistikbanken, UDDAKT35.

Det tegner til, at der ved optaget i år (2015) kommer endnu flere elever på eux, da der er sket en fordobling i andelen af folkeskoleelever, der har ønsket en eux, når de vælger en erhvervsuddannelse. I 2015 er det mere end hver femte (godt 21 pct.) af de niende- og tiende-klasseelever, som har søgt en erhvervsuddannelse, der har tilkendegivet, at de ønsker en eux. I 2014 var det kun ca. hver tiende².

Uddannelsen har således fået godt fodfæste og appellerer til de unge, hvilket gør det så meget vigtigere at sikre, at kvaliteten i alle uddannelsens elementer er på plads.

Bekymring for det faglige niveau

Det er positivt, at de unge tager godt imod eux, men der er plads til forbedringer af uddannelsens indhold og struktur.

En af analysens hovedpointer er således, at medlemmerne generelt vurderer, at eux-elevernes faglige niveau er lavere end HTX-elevernes, når det gælder de gymnasiale fag. Det gælder således at

- 43 pct. af de adspurgte mener, at **eux-elevernes niveau i de gymnasiale fag er dårligere** end eleverne fra fx HTX, jf. tabel 2.

² http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Stat/PDF15/150409%20FTU_notat_2015.pdf

Tabel 2. Hvad er din generelle vurdering af de elever, der er i gang med en EUX (ift elever fra HTX)?

Procent	Deres niveau håndværksmæssigt	Deres niveau på de gymnasiale fag
Dårligere	3	43
Stort set det samme	19	32
Bedre	14	2
Ved ikke	64	23
I alt	100	100
Antal	228	228

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Der er en lille gruppe, der vurderer, at eux-elevernes faglige niveau generelt er bedre end fx HTX-elevernes, og ca. hver tredje vurderer, at det faglige niveau er det samme for de to elevgrupper.

GL og IDA ser det som en central udfordring for uddannelsen og udbyderne at sikre, at det faglige niveau i de gymnasiale fag er højt og lever op til de nationale standarder.

Nuværende udfordringer i eux-uddannelsen

Der kan være flere årsager til, at underviserne i undersøgelsen generelt vurderer, at eux-eleverne ikke klarer sig lige så godt i de gymnasiale fag som fx HTX-eleverne.

I undersøgelsen peges der bl.a. på en række strukturelle udfordringer i tilrettelæggelsen af uddannelsen og på, at nogle af intentionerne om en samtidig uddannelse i erhvervsfaglige og gymnasiale fag kræver samarbejde mellem undervisere på eux-delen i erhvervsuddannelserne og i de gymnasiale uddannelser for at sikre sammenhæng, progression og toning i fagene.

- Det er således *36 pct. af underviserne, der peger på, at eleverne "ikke i særligt høj grad" eller "slet ikke" har kompetencer med fra EUD-fagene, der kan bygges videre på i de gymnasiale fag*, jf. tabel 3.

Tabel 3. Er det din generelle vurdering, at eleverne på EUX har kompetencer med fra EUD-fagene som de kan bygge videre på i de gymnasiale fag?

	Procent
Ja, i meget høj grad	1
Ja, i høj grad	15
Hverken eller	18
Nej ikke i særlig høj grad	29
Nej, slet ikke	7
Ved ikke	29
I alt	100
Antal	221

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Samtidig er det kun 16 pct. af de adspurgte, der peger på, at eleverne ("*i høj grad*" eller "*i meget høj grad*") har kompetencer med fra eud-fagene, som de kan bygge videre på i de gymnasiale fag.

Den centrale intention i uddannelsen om synergi mellem eud-fag og de gymnasiale fag vurderes således ikke at være opnået, hvilket får den konsekvens, at læringsmålene er vanskelige at opfylde.

Når så få af eleverne har kompetencer med fra deres eud-fag, som der kan bygges videre på i de gymnasiale fag, kan det skyldes, at der tilsyneladende kun i meget beskedent omfang sker en tilrettelæggelse med toning af undervisningen i eud-fagene mod overbygningen i fagene på gymnasialt B- og A-niveau.

- Det er **kun 8 pct., der svarer, at der ændres på undervisningen i EUD-fagene for at sikre samspillet med de gymnasiale fag**, jf. tabel 4.

Tabel 4. Ændres der på undervisningen i EUD-fagene for de elever, der har EUX, fx for at sikre at samspillet med de gymnasiale fag?

	Procent
Ja, i meget høj grad	1
Ja, i høj grad	7
Hverken eller	8
Nej ikke i særlig høj grad	19
Nej, slet ikke	6
Ved ikke	59
I alt	100
Antal	221

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Organisering af eux på uddannelsesinstitutionerne

På langt hovedparten af uddannelsesinstitutionerne er eux ikke forankret i en ny eux-enhed, men enten i eud-enheden eller i den gymnasiale enhed. Det er således kun 9 pct. af underviserne, der svarer, at der på deres uddannelsesinstitution er oprettet en særlig eux-enhed, jf. tabel 5.

Tabel 5. Hvor er eux forankret på din uddannelsesinstitution?

	Procent
I EUD-enheden	47
I den gymnasiale enhed	15
I en ny EUX enhed	9
På anden måde	11
Ved ikke	18
I alt	100
Antal	213

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

I og med at der på de fleste uddannelsesinstitutioner ikke er etableret en selvstændig enhed med fokus på eux, betyder det, at kan være et udtalt behov for at styrke samarbejdet omkring uddannelsen på andre måder.

Men det er på de færreste af uddannelsesinstitutionerne, at der er gjort noget særligt for at styrke samarbejdet på tværs af lærergrupperne, jf. tabel 6 nedenfor.

Tabel 6. Har din uddannelsesinstitution gjort noget for at styrke samarbejdet på tværs af lærergruppen på eux?

	Procent
Ja	24
Nej	46
Ved ikke	31
I alt	100
Antal	213

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Kun 24 pct. af underviserne svarer, at der på deres uddannelsesinstitution er gjort noget for at styrke samarbejdet på tværs af lærergruppen, mens 46 pct. svarer, at der ikke er gjort noget for at styrke samarbejdet.

Analysen peger således på, at samarbejdet mellem undervisere i de gymnasiale- og erhvervsfaglige fag på mange uddannelsesinstitutioner mangler en organisatorisk forankring.

Uddannelserne er komprimerede

At det faglige niveau i de gymnasiale fag er under pres, kan også skyldes, at tilrettelæggelsen af eux har været for ambitiøs i den forstand, at der i visse fag er sket en for stor reduktion i det timetal, eleverne modtager i faget.

- Næsten hver 3. af de adspurgte finder således, **at eux-elevernes skoleperioder er for korte**, jf. tabel 7 neden for

Tabel 7. Har skole- og praktikperioderne i EUX uddannelserne efter din vurdering generelt den rigtige længde?

	Skoleperioderne	Praktikperioderne
De er generelt for korte	31	4
De har en passende længde	25	22
De er generelt for lange	1	5
Ved ikke	44	69
I alt	100	100
Antal	224	224

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Også i vægtningen mellem skole- og praktikperioder er der mange, der finder, at der er behov for justeringer.

Det er kun 16 pct., der finder, at vægtningen er passende,

- mens **30 pct. vurderer, at der er behov for mere tid til skoleperioderne** (i vægtningen mellem skole og praktik), jf. tabel 8.

Tabel 8. Er vægten mellem praktik og skoleperioder passende for at nå de mål, der er for uddannelsen?

Den er passende	16
Der er behov for mere tid til praktik	2
Der er behov for mere tid til skoleperioderne	30
Ved ikke	52
I alt	100
Antal	224

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Afkortning af uddannelsestiden

Et særligt forhold, der gør sig gældende i eux-uddannelserne, er, at undervisningstiden til de gymnasiale fag typisk er reduceret ud fra en forventning om, at undervisningen i faget på erhvervsuddannelserne er tonet mod overbygningen i fagene på gymnasialt niveau for eux-eleverne. I de eux-modeller, der præsenteres i "Bekendtgørelse om krav til udformning af eux-forløb" (gældende fra august 2015), indgår således typisk en afkortning af uddannelsestiden til de gymnasiale fag. Afkortningen i samme fag kan variere timemæssigt alt efter, hvilken model eux-uddannelsen udbydes efter.

Der er mange af de adspurgte, der finder, at denne afkortning giver anledning til problemer i forhold til at nå de givne faglige mål i uddannelsen.

- **Mere end halvdelen (54 pct.) svarer, at afkortning er et problem ift at nå de givne faglige mål,** jf. tabel 9.

Tabel 9. I hvilken grad er afkortning, efter din vurdering, et problem i forhold til at nå de givne faglige mål, pct.?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	I alt
Alle fag	29	25	12	4	30	100

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer der underviser på eux. 250 svar, da hver respondent kan undervise på flere fag.

Samlæsning

Det er en mulighed for uddannelsesinstitutionerne at tilrettelægge undervisningen i eux som samlæsning, dvs., hvor elever fra forskellige eux-uddannelser bliver undervist i samme gymnasiale fag.

Godt hver tredje (36 pct.) af de adspurgte har erfaring med samlæsning af fag, jf. tabel 10.

Tabel 10. Har du erfaring med at gennemføre samlæsning af fag?

	Procent
Ja	36
Nej	53
Ved ikke	11
I alt	100
Antal	215

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

I relation til bekymringen om, hvorvidt eux- eleverne er fagligt dygtige nok i de gymnasiale fag, er det interessant, at

- **42 pct. mener, at samlæsningen gør det vanskeligt at tilrettelægge en undervisning, der tager udgangspunkt i elevernes faglige viden fra praktik og EUD-fagene,** jf. tabel 11.

Det er kun 16 pct. der er uenige i denne vurdering, mens godt 40 pct. ikke kan vurdere dette.

Tabel 11. Hvad er din generelle opfattelse af samlæsning af fag

Er du enig i følgende udsagn?	Procent			I alt	Antal
	Ja	Nej	Ved ikke		
Ud fra et læringsperspektiv, er samlæsning en god idé	30	30	41	100	222
Samlæsning er en nødvendighed på min uddannelsesinstitution, ellers kan der ikke holdes økonomi i uddannelsen	50	8	42	100	222
Samlæsning gør det vanskeligt at tilrettelægge en undervisning, der tager udgangspunkt i elevernes faglige viden fra praktik og EUD-fag.	42	16	41	100	222
Samlæsning gør det vanskeligt at sikre, at eleverne opnår det forventede faglige niveau.	26	29	45	100	222
Samlæsning giver en positiv dynamik i klassen	30	22	48	100	222

Kilde: Survey blandt IDA og GL medlemmer med erfaring med eux.

Deltagerne i undersøgelsen er derudover delte i deres opfattelse af samlæsning af fag. Gruppen er således helt delt i opfattelsen af, om samlæsning er en god idé ud fra et læringsperspektiv (der er både 30 pct., der er enige og 30 pct., der uenige i dette) og til dels også i deres opfattelse af, om samlæsning gør det vanskeligt at opnå det forventede faglige niveau. Her er 26 pct. enige og 29 pct. uenige, mens 45 pct. ikke kan vurdere det.

Deltagerne i undersøgelsen er endeligt relativt enige i deres opfattelse af, at samlæsning er en nødvendighed for at opretholde økonomien i uddannelsen (50 pct. er enige i dette).

Metode

Undersøgelsen er gennemført blandt et udsnit af IDAs OG GLs medlemmer der arbejder med teknisk eux, eller på anden måde har erfaring med teknisk eux.

Der er inviteret i alt 1.548 medlemmer fra de to organisationer, hvoraf 30 pct. (467) svarede. Heraf er det 228 personer der har erfaringer med eux og har besvaret spørgeskemaet

Undersøgelsen er foretaget i perioden fra til 26. maj til 4. juni 2015.